

Monumentnummer*: 506891

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 11 februari 1997
Kadaster deel/nr 82814/101

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*					
Maastricht	Maastricht	Limburg					
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Koningin Emmaplein	7			6217 KD	Maastricht		
Pastoor Habetsstraat	50			6217 KM	Maastricht		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel			
Maastricht	D	4548	A1				
Maastricht	D	4548	A2				
Maastricht	D			4543			

Omschrijving**

Inleiding

ST. LAMBERTUSKERK, rooms-katholieke parochiekerk op samengestelde kruisvormige plattegrond, dominant gesitueerd aan het Koningin Emmaplein, in de zichtas van Statensingel, Annalaan en Hertogsingel.

Gebouwd tussen 1914 en 1916 in een overwegend neoromaanse trant, in opdracht van bouwpastoor J.M. Souren en naar ontwerp van architect J.H.H. van Groenendael te 's-Hertogenbosch. Aannemer W. Erven te Maastricht maakte het fundament, verdere afbouw geschiedde in eigen beheer. Het was de eerste Maastrichtse kerk die buiten de voormalige stadswallen werd gebouwd.

Er ontstond na de voltooiing in 1916 scheurvorming in de gewelven door verzakking van ondergrond en fundament, hetgeen in 1926 werd hersteld; in 1931 nieuwe scheurvorming door verzakken van de zuidwestelijke koepelpilaar, waarna de koepel en de bogen werden voorzien van trekstangen, de gescheurde balken versterkt door balken van gewapend beton; 1933, aanbrengen van nieuwe betonnen bogen onder de bestaande; aanleg groenvoorziening door tuinarchitect Bergmans, vernieuwing dak- en koepelbedekking,

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

aanbrengen automatische luidinstallatie, verlichting wijzers van het uurwerk, 1961; vernieuwing en uitbreiding priesterkoor, 1966, door architect B. Salemans, met hoogaltaar van beeldhouwer Frans Gast; 1976-78, herstelwerkzaamheden vanwege zakkende funderingen en scheurende koepels, waarvoor trekstangen werden aangebracht in de bogen van de koepel; 1985 kerk gesloten wegens verzakking en scheurvorming.

Omschrijving

Rooms-katholieke parochiekerk, gewijd aan de H. Lambertus. De kerk is 43 meter lang, 14 meter breed en inwendig 28 meter hoog. De koepel heeft een hoogte van 43 meter.

Het exterieur van de kerk, geheel opgetrokken in Kunrader steen op een geprofileerde hardstenen plint, vertoont een mengeling van stijlenmerken, waarbij het neoromaanse de boventoon voert, hetgeen blijkt uit het gebruik van lisenen en rondboogmotieven. De traptreden van het ingangsportaal zijn gemaakt uit hardstenen onderdelen van de vestingrestanten, de grote kerkdeuren uit het hardhout van een tijdens de eerste wereldoorlog aangespoelde Duitse noodbrug. Het interieur is opgetrokken in mergel.

De St. Lambertuskerk heeft een samengestelde Latijns/Byzantijnse kruisplattegrond met grote viering en diverse zijkapellen. De lengteas heeft een basilicavorm, de ruimtewerking in de kerk heeft het effect van een Romeins-Byzantijnse centraal bouw. Door de relatief kleine zijbeuken ontstond er geen verdeelde, maar één centrale ruimte, gevormd door middenschip, viering, dwarsschip en koor. De halfronde absis aan de noordzijde is vanuit het verhoogde koor bereikbaar. Aan de west- en oostzijde van de absis bevinden zich respectievelijk de St. Lambertus- en de St. Jozefkapel. Tegen de St. Jozefkapel werd de sacristie gebouwd. Aan het transept liggen zijkapellen waarboven zich balustrades bevinden, die bereikbaar zijn via twee traptorentjes aan weerszijden van de absis. De 43 meter hoge koepel op het kruispunt wordt gedragen door vier zware pijlers van Beiers graniet, terwijl de scheiding tussen middenschip en zijbeuken gevormd wordt door twee kleinere zuilen.

Tussen de transepten en de ingangspartij werd het schip aan de oostzijde voorzien van een Mariakapel, aan de westzijde van de Gerarduskapel. Deze ingangspartij aan de pleinzijde bestaat uit een hoofdingang, twee zij-ingangen, twee flankerende torens (in de westelijke toren bevindt zich de doopkapel, in de oostelijke het trappenhuis van de klokkentoren) met koperen spitsen en elk met vier decoratief bekroonde pijlers. Twee bergruimten naast de torens. Het oksaal boven de hoofdingang is bereikbaar via een wenteltrap in één van de torens. Twee hardhouten toegangsdeuren geplaatst in een rondboogvormige lijst met tussenstijl, trapsgewijs uitlopende natuurstenen bogen, geornamenteerd met beeldhouwwerk, in diep bas-reliëf, met voorstellingen van de heiligen Lambertus, Servatius en Hubertus, 1942, vervaardigd door W. van Hoorn.

Deze entreepartij bevindt zich in een risalerend geveldeel met spits toelopende lijst, waarboven een galerij met attiek. Daarboven is een rozetvenster geplaatst. De voorgevel heeft een frontonachtige afsluiting met blinde rondboognissen plus een bekroning in de vorm van een kruis.

Het geheel wordt gedekt door zadel-, lessenaars, koepel- en tentdaken met leien. Nokpionnen. Twee kegelvormige torenspitsen met koperen bedekking. Rondboog- en rozetvensters met glas-in-lood. Langgerekte, rechthoekige gevelopeningen in de torens. Rechthoekige, enkelvoudige en dubbele houten deuren, geplaatst in rondboogvormige lijsten.

Kerk en kerkterrein zijn omgeven door een muur met hekpilasters van Kunrader steen, waartussen zich smeedijzeren hekwerken bevinden.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

In het rijke INTERIEUR, met kruis-, koepel- en tongewelven, zijn onder meer van belang het marmeren St. Jozefaltaar (bij het vernieuwen van het priesterkoor werden delen van het oude hoogaltaar gebruikt voor de vervaardiging van zowel het St. Lambertusaltaar als de bijbehorende zwart-marmeren zuil met tabernakel), het eikenhouten St. Gerardusaltaar, het marmeren Mariaaltaar en het St. Antoniusaltaar, momenteel in bruikleen bij de St. Mathiaskerk. Glas-in-lood van atelier N. Nicolas & Zn. te Roermond, 1917-1920, 7 ramen in de absis, 5 ramen in de St. Lambertuskapel (geschonken door de familie Schaepkens van Riemst), twee rozetvensters in het transept, drie gekoppelde vensters in de westelijke zijbeuk naast de Sint-Gerarduskapel. Glas-in-lood rozetraam boven de ingang van H. Oidtmann te Linnich, Duitsland, geplaatst in 1927. Gebrandschilderd venster van Henri Jonas en gebrandschilderde vier-evangelistenvensters Joep Nicolas, circa 1940. Kruiswegstaties in frescotechniek van Jan Gregoire, 1939-40; Plafondschilderingen in het gewelf van het priesterkoor, 1948, van de Benedictijner monnik François Mes. Verguld reliekschrijn H. Lambertus, 1940, atelier gebroeders Brom te Utrecht.

Waardering

De St. Lambertuskerk is van cultuurhistorisch belang als bijzondere uitdrukking van een geestelijke ontwikkeling en bezit als eerst gebouwde kerk buiten de oude omwalling binnen Maastricht een pionierskarakter.

De kerk is van vanwege de bouwstijl van bijzonder belang voor de geschiedenis van de architectuur. Verder wordt de architectuurhistorische waarde bepaald door het belang van de kerk voor het oeuvre van architect J.H.H. van Groenendael, door de esthetische kwaliteiten van diens ontwerp, vanwege het streekgebonden materiaalgebruik en de ornamentiek.

Uit oogpunt van ensemblewaarden is de kerk van grote betekenis als onderdeel van de Maastrichtse singelgordel, vanwege de situering - die verbonden is met de negentiende eeuwse stedenbouwkundige uitleg van de stad -, vanwege de zeer grote betekenis voor het aanzien van de stad en vanwege de historisch-ruimtelijke relatie met singels en plein.

Verder beschikt de kerk over architectonische gaafheid, is ze van groot belang in relatie tot de structurele en visuele gaafheid van de stedelijke omgeving en kan men spreken van een redelijke architectuurhistorische zeldzaamheid.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument